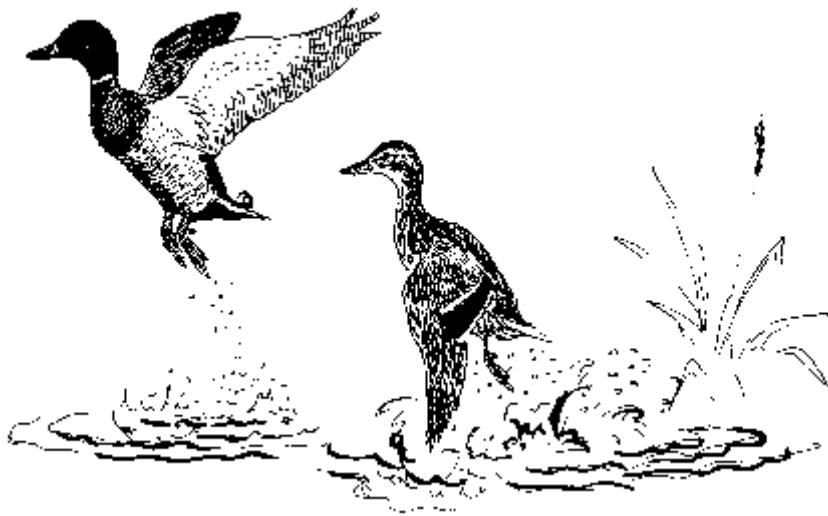

Saariston ystävä

Skärgårdsvänner

N:o 6

Marraskuu 2000 November

Kutsu yhdistyksen syyskokoukseen ti 28.11 klo 17.00 Suomen ympäristökeskuksessa, Kesäkatu 6, C-rappu.

Kallelse till föreningens höstmöte ti 28.11 kl 17.00 i Finlands miljöcentral, Sommargatan 6, C-trappan.

Syyskokouksen yhteydessä Leena Eerola alustaa Uudenmaan ympäristökeskuksen inventoinnista:

*saaristoSTA LÖYTYNEET
ARVOKKAAT luontotyypit*

Tarjoilua

Tervetuloa!

Välkomna!

Syyskokouksen esityslista:

- 1) Avataan kokous, todetaan sen laillisuus ja valitaan kokousvirkaillijat
- 2) Vahvistetaan yhdistyksen toimintasuunnitelma vuodelle 2001
- 3) Päätetään jäsenmaksujen suuruudesta sekä vahvistetaan talousarvio vuodelle 2001
- 4) Päätetään hallituksen jäsenten lukumäärästä sekä valitaan puheenjohtaja ja muut hallituksen jäsenet
- 5) Valitaan kaksi varsinaista ja kaksi varatilintarkastajaa
- 6) Käsitellään muita mahdollisesti esille tulevia asioita

Toimintasuunnitelma vuodelle 2001

- luonnos

1. Yleistä

Yhdistys jatkaa toimintaa Helsingin seudun saariston puolesta tiedottamalla, järjestämällä retkiä ja ottamalla kantaa ajankohtaisiin saaristoa koskeviin kysymyksiin.

Yhdistyksen talous perustuu pääosin jäsenmaksuihin, joilla katetaan mm. tiedotuksesta aiheutuvat kulut. Jäsenpohjaa pyritään edelleen laajentamaan.

2. Saaristoretket

Tavoitteena on järjestää ainakin kaksi retkeä. Kohteena voi olla Söderskär ja Viron rannikko.

3. Yleisötilaisuudet

Yhdistys järjestää kaksi yleisötilaisuutta, kevät- ja syyskokouksen yhteydessä. Yleisötilaisuuksissa keskustellaan ajankohtaisista saariston luontoon ja käyttöön liittyvistä kysymyksistä.

4. Tiedotustoiminta

Jäsenlehti Saariston ystävä - Skärgårdsvännens julkaistaan kaksi kertaa vuodessa ja siinä tiedotetaan tulevista tapahtumista ja viritetään keskustelua saaristoluonnosta ja -kulttuurista. Www-sivuja kehitetään ja pidetään ajan tasalla.

5. Talous

Saariston ystävät - Skärgårdens vänner

Hallitus - styrelse 2000:

Martin.Lodenus, pj

(martin.lodenus@helsinki.fi)

Ilkka Viitasalo, talous, jäsenrek.

(ilkka.viitasalo@ymk.hel.fi)

Heikki Ingervo, vpj

(heikki.ingervo@helsinki.fi)

Anneli Mikkonen

(anmi@ziehl-ebm.fi)

Timo Myllymäki

(Timo.Myllymaki@ksv.hki.hki.elisa.fi)

Maisa Siirala

(Maisa.Siirala@vyh.fi)

Kari Silfverberg

(Kari.Silfverberg@ymk.hel.fi)

Sallamaria Tikkanen

(sallamaria.tikkanen@nba.fi)

Kotisivu: <http://www.sll.fi/saaristo/>

Matti Nieminen:

PESIMÄKESÄ 2000 HELSINGIN SAARISTOSSA

Lämmin ja sateeton alkukevät viritteli Helsingin saariston linnut hieman tavallista aikaisempiin pesintöihin. Kesäkuussa iskivät sitten sateet ja myrskyiksi yltyneet tuulet. Tämä tuhosi pääkaupunkiseudun saaristosta tuhansia pitkälle haudottuja pesiä. Mutta on niitä iloisiakin uutisia!

Linturengastaja Matti Luostarinen on raportoinut vuodesta 1995 alkaen Helsingin kaupungin ympäristökeskukselle Helsingin saariston pesimälinnuston vaiheista. Tämä lyhyt katsaus perustuukin pääosin hänen arvokkaalle työlleen. Korkeasaaren päätyönsä ohella Luostarinen on tehnyt kesäisin toisen päivätyön Helsingin, Espoon ja Sipoon saaristossa. Hän laskenut ja rengastanut lintuja vaihtelevissa säissä, vaihtelevina vuoro-kaudenaikoina ja vaihtelevissa mielialoissa.

Luodoilla nähdyt ja koetut hetket ovat antaneet välillä aihetta suuttumukseen. Huviveneilijöistä ainakin vastuuttomimman osan kannattaa varoa tätä intiaanimusiikkiin syvällisesti perehtynyttä miestä. Rauhanpiippu vai tomahawk, sitä kai kyselevät toisetkin saaristolintujen ystävät löytäessään lintu-yhdyskunnasta veneporukan kahvitaolta. Mutta, mikä on varmasti helpottavaa, Luostarisen työ on poikanut myös rauhoitus-esityksiä. Hänen työlleen perustuu osaltaan myös eräiden nyt hyvin tunnettujen saaristo-lintujemme (karikukko, selkälokki, tiirat, tylli) päätyminen Helsingin kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden indikaattoreiksi.

Kun tuuli riepottaa

26.5.2000 pysyy vielä pitkään omassakin mielessäni. Olin itse tuona murheen päivänä

Helsingin kaupunginjohtajan ja ympäristöministerin arvokkaassa seurassa tutustumassa Helsingin Natura-kohteisiin. Kallahdenniemellä meren pinta oli noussut nopeasti ja kaikille Kallvikin kävijöille tuttu tie Kuningattareen oli veden vallassa. Myrskyisäksi yltyvä etelätuuli nosti uima-rannan hiekan ilmaan ja silmiin. Aiottu lintujen havainnointi jäi ylimalkaiseksi, vaikka lokkilintujen tiheä suurparvi kalastikin kuvauksellisesti tyrskyisellä matalikolla. Myöhemmälle iltapäivälle suunniteltu kuljetus vesibussilla Laajasalosta keskustaan vaihtui autokyydiksi, kun aluksen kapteeni ei voinut enää

taata matkustajien turvallisuutta.

Samanaikaiset viestit Vanhankaupungin-lahdelta kertoivat silkkiuikkujen pesistä suurimman osan tuhoutuneen. Se oli todella sääli, koska silkkiuikkujen parimäärä olisi ollut uusi ennätys Viikillä pitkiin aikoihin, noin 70 paria. Silkkiuikut eivät yleensä aloita pesintäänsä uudestaan, vaan vetäytyivät Viikistäkin lannistuneina loitommalle viettämään loppukesäänsä.

Luostarinen totesi tämän pahimman myrsky-päivän osuneen arkaan hetkeen. Pesinnät olivat juuri alkaneet ja useat lajit munineet. Etelämyrsky nosti vedenpintaa ja tuhosi matalilla paikoilla pesineiden lajien, kuten kyhmyjoutsenen ja kahlaajien pesiä.

Kulunut kesä osoittikin ankaralla tavallaan, että saaristolinnuille sääolot ovat ilmeisesti kohtalokkaampia kuin veneilijöiden aiheutta-ma

häirintä. Kurjan sään ja maihinnousun yhteisvaikutus on tietenkin pahinta lintujen kannalta; asia joka itse kunkin saariston ystävän tulee muistaa. Kylmänä ja sateisena kesäpäivänä lintujen pesimäluodoille ei tule nousta ollenkaan, tai visiitti on rajattava mahdollisimman lyhyeen. Pesiltään paenneiden emojen on päästävä pian takaisin lämmit-tämään jäähtyviä muniaan tai poikasiaan.

Milleniumkesän säiden vaihtelu oli Luostarisen mukaan linnuille rytmykseltään huonoin mahdollinen: viikolla koleaa ja sateista, mutta viikonlopuksi sateet ja tuulet monesti asettuivat. Näin veneilijät olivat riesana monelle suojelemattomalle yhdys-kunnalle. Lintujen pesimämenestys olikin kaiken kaikkiaan surkea: esimerkiksi pitkämatkalaisista lapintiirroista onnistui vain n. 10% kasvattamaan poikasensa lentoon. Kalatiirroista onnistui suojaisemman sisä-saariston turvin n. 20% kannasta saamaan lentopoikasia. Kalalokit ja naurulokit kokivat nekin kolauksia, onnistujia oli n. 30-40%. Isommat lokit tuntuivat selviävän taas paremmin - harmaalokit ja luotojen laella hallitsijan elkein pesivät merilokit eivät pahempia tappioita kärsineet. Myös urbani-soituneet lokit pärjäisivät

mainiosti. Ne pystyivät saamaan einestä jälkikasvulleen ihmisen jäljiltä lähes normaalitahtiin.

Kuinkas uhanalaiset?

Helsingin osalta merkittävimpiä pesimälajeja on selkälokki, joita pesii n. 90 paria - valtakunnallisesti merkittävä määrä. Helsingin selkälökeistä n. 60 paria ovat keskittynyt Kruunuvuorenselälle melko lähelle ihmisasutusta. Pesimätulos oli täällä parempi kuin muualla Suomenlahdella, vaikka sääolot koettelivat täälläkin.

Löytyy loppuun se ilonaihekin: maailmalaajuisesti räyskä jatkoi yllättävää paluutaan Helsinkiin. Vuonna 2000 pesiviä pareja oli jo 4, kaikki itäisessä saaristossa. Räyskät saivat myös poikasiaan lentoon. Rauhoittamattomille pesimäluodoille vietiin kohteliaita vetoamuksia mahdollisesti rantautuville veneilijöille räyskien pesimärauhan turvaamisesta. Räyskän alkuvoimainen karjahdus kiirii taas Helsingin rannoilla, valaen uskoa parempaan. Sipoostakin löydettiin ilahduttavasti merihanhipari, joka loppukesästä uitti ylpeänä perässään poikasia.

LINTULUOTOJEN PARIMÄÄRIÄ KUNNITTAIN

(lähde: Matti Luostarinen 2000, ei sisällä sisälahtia ja suuria metsäisiä saaria)

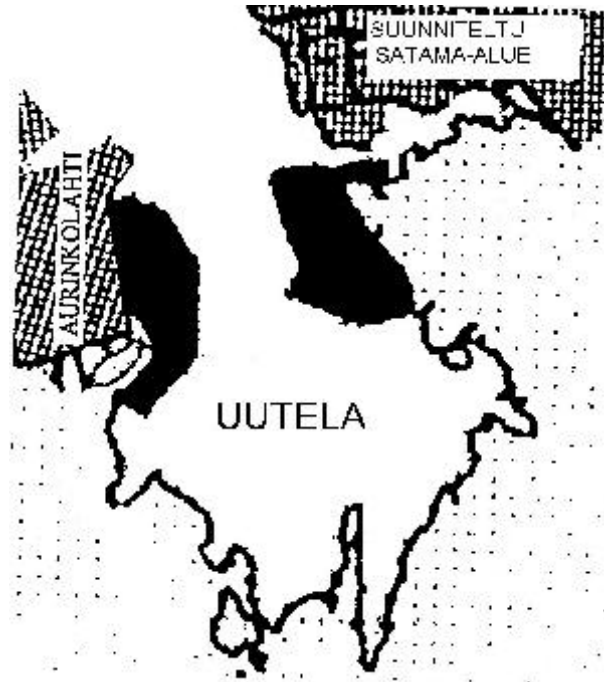
	Espoo	Helsinki	Sipoo
Merilokki	28	50	24
Harmaalokki	710	1010	400
Selkälokki	15	87	13
Kalalokki	290	1264	450
Naurulokki	1297	1859	35
Kala- ja lapintiira	430	1150	450
Räyskä		4	
Haahka	530	920	150
Kanadanhanhi	4	4	3
Merihanhi			1
Valkoposkihanhi	11	106	
Tukkakoskelo	4	6	
Karikukko	3	19	7

Riittää jo luontoalueisiin kajoaminen! - Uutelan puolesta kansalaisadressi

PRO UUTELA -liike syntyi puolustamaan Uutelan niemen luontoarvoja rakentamis-uhalta. Uutela on yksi Helsingin parhaimmin säilyneitä luontokokonaisuuksia, josta löytyy lähes kaikki Suomen luontotyypit: merenrannan silokallioita, laguuneja, laajoja erityyppisiä metsäalueita, maatalousmaisemaa ja jopa suo, Uutelan neva. Vuosaarelaiset ihmiset olivat huolestuneet nähtyään yleis-kaavaehdotelmissa rakentamiseen tarkoitettuja "veritahroja" myös Uutelan nykyisten virkistysalueiden päällä. Tietoisina siitä, että tällaisilla suunnitelmilla on taipumusta hiljaisuudessa edetä rakentamiseen asti, ryhdyttiin toimeen. Vuosaaren paikallisagendaryhmä kutsui koolle kaikille avoimen kokouksen kesäkuussa 2000. Viisi vuosaarelaista kansalaisjärjestöä laati yhteistuumin adressin luontoalueen säilyttämiseksi. Siitä lähtien kerättiin nimiä luonto-alueen puolesta eri tilaisuuksissa ympäri kaupunkia ja lähetettiin adressia myös useille kymmenille eri järjestöille.

Koko kesän jatkunut keräys toi lähes 11 000 henkilönimeä ja 28 järjestön allekirjoitukset, jotka käytiin luovuttamassa "vanhalle" valtuustolle vielä ennen kunnallisvaaleja. Vastaanotto oli myönteinen mutta ennen vaalejahan on helppo suhtautua myönteisesti mihin tahansa. Tulevaisuus näyttää, miten meneillään olevan asemakaavan valmistelun päätöksenteossa käy. Emme voi väittää, etteikö asukkaiden mielipiteitä nykyään kuunnella: olemme saaneet edustajan jopa asemakaavaa suunnittelevaan virkamiesryhmään. Tosin ensimmäisessä kokouksessa tehtiin selväksi, että asemakaavan rajauskysymyksestä ei sitten keskustella! Näyttää siltä, että ainakin Uutelan neva jäisi rakentamisen alle. Uhkana luonnon säilymiselle ovat myös Mustalahden itärannan ja Vuosaarenlahden ranta-alueen rakentaminen sekä uudet tieyhteydet toteutuessaan.

Vuosaaren Uutelaan on suunniteltu uusia asuinalueita (merkitty mustalla)

Liikkeen toiminta ei toki vielä ole loppunut! Uusi valtuusto ja muut päättäjät on "lobattava" asian puolelle. Tulossa on myös valokuva-näyttely Uutelan ja Kallvikin luonnosta. Nyt on myös lähdetty kokoamaan rantojaan ja muita kaupunkilaisille tärkeitä alueita puolustavia ryhmiä yhteiseen tempaukseen. Mitä näkyvämpää toimintaa saamme aikaan, sitä hankalampaa on tehdä huonoja päätöksiä rahan ehdoilla.

Tervetuloa mukaan toimintaan!

Ursula Immonen
Hiekkalaiturintie 9 B 29,
00980 HKI
(uimmo@saunalahti.fi; p.
09-341 6546)

Maisa Siirala

HUOLI PÄÄKAUPUNKISEUDUN RANNOISTA

Espoossa ja Helsingissä työn alla olevien yleiskaavojen visioista on käyty vuoropuhelua pitkin talvea ja kevättä. Asuntoja on kaavailtu satamien ja teollisuuden käytöstä vapautuville alueille. Rakentamista on visioitu myös luonnontilaisille rannoille ja merestä täyttämällä aikaansaataville tekosaarille. Helsingissä karttaa, johon kohteet on merkitty, nimitetään verikartaksi.

Eniten kansalaisia ovat huolestuttaneet esitys Lauttasaaren länsipuolella sijaitsevan pienen Koivusaaren laajentamisesta 40 ha:n suuruiseksi ja Katajanokan kokoiseksi 5000 asukkaan kivikaupungiksi. Siihen liittyisi Espoon puolella Hanasaaren laajennus teatteri- ja toimistoraenneen sekä massiivinen asuntorakentaminen Keilarantaan. Nämä visiot liittyvät metrolinjan jatkamiseen länteen.

Helsingissä on yleiskaavan valmisteluun sisällynyt pajatyöskentely kansalaisten kanssa. Meri ja Helsinki-paja tuotti joukon suosituksia ja kansalaisten näkemyksiä, mutta jälkepäin on todettu ettei niitä juurikaan ole otettu huomioon. Toisaalta valmisteluun sisältyy Helsinki-puisto, jonka laajentamista kansalliseksi kaupunkipuistoksi kaupunginosayhdistykset ovat nyt esittäneet.

Espoossa on myös pohdittu rantojen käyttöä uuden yleiskaavan valmisteluun liittyvänä. Jo v. 1996 päätettiin laatia eteläisen ranta-vyöhykkeen yleisuunnitelma. Vuonna 1998 valmistuneesta suunnitelmasta käytiin ensimmäinen keskustelu 6.9. hallinnolle järjestetyssä rantaseminaarissa. Kolme-tuntinen, välillä kiiwas väittelykin osoitti ettäavointa keskustelua tarvitaan. Alue on imagon ja kaupunkikuvan kannalta Espoon kaikkein arvokkaimpia. Alueella on monia arvokkaita luonto- ja kulttuurihistoriallisia kohteita. Rannat on esitetty varattavaksi pääsääntöisesti yleiseen virkistykseen ja saavutettavuutta luvataan parantaa.

Merkittävää rakentamista on kuitenkin suunniteltu Keilarannan ja Hanasaaren edustalle sekä Westendin rannoille ja Otaniemeen.

Rakentamisella olisi paikoin merkittäviä vaikutuksia rantaluontoon, vesioloihin ja maisemaan. Huolestuneita on oltu erityisesti suunnitelmista täyttää Keilalahtea laajasti Hanasaaren pohjoispuolella ja rakentaa täytölle mm. teatteri Länsiväylän kupeeseen. Teatterin sijoituspaikkana on sittemmin tutkittu Tapiolan ja Leppävaaran keskustat.

Kaupunginvaltuuston neuvottelutoimikunnan ja kaupunginhallituksen yhteiskokouksessa touku-kuussa 2000 Espoo-strategiasta toimialoitain käydyssä keskustelussa tuotiin esiin keskeisinä ympäristöasioina mm. vesistö-alueiden kunnostus. Kaupunginvaltuuston seminaarissa esitettiin myös seuraavat tavoitteet:

- mereen ei rakenneta ja
- rakentamattomat saaret säilytettävä yleisessä virkistyskäytössä.

Kaupunkisuunnittelulautakunnassa on kirjattu vihreiden aloitteena merellisen kaupunkipuiston sisällyttäminen yleiskaavan valmisteluun. Puistosta on järjestettiin syyskuussa kaksi isoa tilaisuutta ja keskustelua käydään siitä nyt vakavasti.

Monimuotoiset vielä pitkälle luonnontilaiset rannat on juuri se paikka, missä Espoon kannattaisi ottaa aikalisä ja säästää ne yhteiseksi iloksi ja virkistykseksi. Myös sillä merellisellä näkymällä, joka avautuu nyt vielä Länsiväylän varrelta, niin suuri merkitys, että sen säilyttämistä kannattaa puolustaa. Espoon upea saaristo-rannikko on tulevaisuuden voimavara, jota ei kannata hukata lyhytnäköisesti. Vastaavia saaristoalueita on koko maailmassa vain 7.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan puheenjohtaja Pekka Lahdentausta kiteytti asian keväällä rantojen täytöstä käydyssä keskustelussa seuraavasti: ”Espoolla on maata rakentaa muuallakin, meidän ei tarvitse mennä mereen”.

Matti Nieminen:

PUOLUSTUSVOIMAT VAI KAUPUNKI?

Helsingin saaristolinnuston osalta on ollut kiinnostavaa seurata eräistä puolustusvoimien hallinnoimista saarista käynnistynyttä keskustelua. Keskustelu lainehtii tai ainakin lipplattaa nyt Vallisaaresta, Kuivasaaresta ja Santahaminasta, melkein Melkistäkin. Lähinnä on kai keskusteltu valtion maiden siirtymisestä puolustusvoimilta metsähallitukselle. Mutta se lienee käytännössä tekninen reitti maiden siirtymisestä - ennen pitkää ja ainakin osittain - Helsingin kaupungille.

Oma käsitykseni on, että luonnonsuojelun kannalta on ollut suorastaan hyväksi, etteivät eräät sotilasalueet ole tulleet aikaisemmin kaupungin haltuun, jos nyt edes jatkossa tulevat. Armeija on turvannut paitsi rajojamme, myös monen elinvoimaisen saaristolintuyhteisön pesinnän jatkumisen Helsingissä.

Tiedossa on tietenkin se, että moni kranaatin sirpale ja ammus on lopettanut yhden jos toisenkin pesinnän. Mutta tiedossa on myös, että kaupunki hakee uusia alueita ensisijaisesti asuntorakentamiseen.

Kyse onkin siitä, kuinka hyvin uskomme kaupungin voivan turvata luonnonrauhan näillä alueilla. Kumpi on parempi maanomistaja Helsingin saaristoluonnon kannalta, puolustusvoimat vai kaupunki? Veneilijän toiveikas vastaus lienee selvä, mutta luonnonsuojelija jää vähintäänkin mieteliääksi.

Mielenkiintoista on sekin, että puolustusvoimista on otettu ainakin tunnusteluna yhteyttä myös luonnonsuojeluväkeen, jonka arvellaan voivan puolustaa armeijan paikalla pysymistä luonnonsuojelun näkökulmasta. Minkälaisen lausunnon antaisi Saariston ystävät, jos joku sitä kysyisi?

18.5.2000 järjestettiin retki m/s Miinalla. Tarkoituksena oli mennä Söderskärille, mutta kovan tuulen takia **matkakohteeksi jäi**

Vartiosaari, jonka maisemiin, kasvillisuuteen ja eläimistöön

Yhdistyksen kotisivulla www.sll.fi/saaristo/ voi tutustua lähemmin kaupunkipuisto- ja valkonoski- ja tutustua lähemmin kaupunkipuisto-olivat tyytyväisiä kun hankkeeseen ja yhdistyksen lausuntoihin

iltahämärissä palattiin Hernesaaren rantaan.

*Trutholmsvägen 4 bost 2
00980 Helsingfors*

Lähetäjä:

*Saariston ystävät -
Skärgårdens vänner ry
c/o Martin Lodenius*

